

MIHAIL ŠIŠKIN

VIHA JA KAUNEUS

KIRJOITUKSIA
SODASTA, TAITEESTA JA
VENÄJÄN IDEASTA

WSOY

MIHAIL ŠIŠKIN

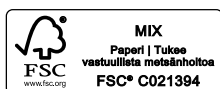
VIHA JA KAUNEUS

KIRJOITUKSIA SODASTA,
TAITEESTA JA VENÄJÄN IDEASTA

SUOMENTANEET VAPPU ORLOV JA SIRPA HIETANEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

COPYRIGHT © MIHAIL ŠIŠKIN JA WSOY 2024
ISBN 978-951-0-50632-5
PAINETTU EU:SSA

Sisällys

Johdanto: Mihin tarvitaan kirjallisuutta? 7

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Putinin musta aukko 15

(*Suomen Kuvalehti* 43/2014)

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Runoilija ja tsaari – kaksi Venäjää 21

(*Kritiikki: Nuoren Voiman kirjakatsaus IX*, syksy 2013)

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Dostojevski ja Venäjän idea 37

(*Journal*21, 9.12.2021)

SAKSASTA SUOMENTANUT SIRPA HIETANEN

Elävistä nenistä ja kuolleista sieluista 69

(*Nenä ja muut pietarilaisnovellit*, Aula & Co 2016)

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

»Kauneuden ei ole tarpeen kestää loputtomiin,

jotta se olisi ikuista» 93

(*Dead Souls, Living Noses*, Petit-Lucelle Publishing House, 2019)

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Taistelu tyhjyyttä vastaan 115

(*Dead Souls, Living Noses*, Petit-Lucelle Publishing House, 2019)

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Valkoinen marmorilaiva 137

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Natsi-Saksa ja nyky-Venäjä 143

(*Frankfurter Allgemeine Zeitung* 11.1.2023)

SAKSASTA SUOMENTANUT SIRPA HIETANEN

»Ensin kuolema, sitten elämä» 153

(*Rondo Classic* 7/2013)

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Šostakovitšin matkalaukku 169

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Liitossa Kristusta vastaan 173

(*Reformiert* 23.8.2022)

SAKSASTA SUOMENTANUT SIRPA HIETANEN

Nyt me olemme hänen toivonsa 177

(*Helsingin Sanomat* 18.2.2024)

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Eversti Stauffenberg ja venäläisen kulttuurin tulevaisuus 181

(*Süddeutsche Zeitung* 12.11.2023)

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

Tšehov: Lokki rotkossa 191

(*Frankfurter Allgemeine Zeitung* 17.5.2024)

VENÄJÄSTÄ SUOMENTANUT VAPPU ORLOV

LÄHTEITÄ 209

Mihin tarvitaan kirjallisuutta?

MIKÄ ON vialla maailmassa, joka on luotu kyrillisin kirjaimin?

Mihin tarvitaan kirjallisuutta, jos se ei pelastanut Gulagilta eikä raukkamaiselta sodalta Ukrainaa vastaan?

Samoin kuin sata vuotta sitten, oma valtio katkaisee nyt venäläiseltä kulttuurilta selän. Kirjoja kielletään. Tunnetuimmat kirjailijat julistetaan »terroristeiksi» ja heidät asetetaan syytteeseen rikoksesta. He eivät voi enää julkaista teoksiaan Venäjällä. Sotaikävyä diktatorinen hallitus ja kulttuuri ovat yhteensovittamattomia. Tämän selvitti jo Thomas Mann käyttäen Saksaa esimerkkinään: »*In meinen Augen sind Bücher, die von 1933 bis 1945 in Deutschland überhaupt gedruckt werden konnten, weniger als wertlos und nicht gut in die Hand zu nehmen. Ein Geruch von Blut und Schande haftet ihnen an; sie sollten alle eingestampft werden.*» (»*Warum ich nicht nach Deutschland zurückgehe*»). »Minun silmissäni ne kirjat, jotka ylipäänsä voitiin painaa Saksassa vuosina 1933–1945, eivät ansaitse mitään arvoa eivätkä kelpaa edes käteen otettaviksi. Niihin on iskostunut veren ja häpeällisyyden haju; ne pitäisi kaikki makuloida.» (»Miksi en palaa Saksaan», ei suom.).

Vapaa kirjallisuus voi käyttää kutakuinkin kaikkea hyväkseen, jopa katkennutta selkää. Ilman Kolymaa ei olisi *Kolyman kertomuksia*. Kirjailijoiden kohtalo on valitettavasti kirjallisuudelle yhdentekevä, se tarvitsee vain tekstejä. Tekstejä syntyy niin kauan kuin kieli elää.

Mutta mihin kirjallisuutta tarvitaan?

Stalinilaisen Gulagin alkuvaiheessa kuultiin kauniita sanoja ihmiskunnan vapauttamisesta, valoisasta sosialistisesta tulevaisuudesta, kaikkien maiden kaikkien asukkaiden veljeydestä. Putinin diktatuurin alkuvaiheessa kuultiin kauniita sanoja demokratiasta ja oikeusvaltiosta. Ukrainan-vastaisen sodan alkuvaiheessa kuultiin kauniita sanoja synnyinmaanrakkaudesta, patriotismista, valmiudesta uhrata kaikki isänmaan puolustamiseksi vihollisilta, välttämättömyydestä taistella maailmanlaajuista fasismia vastaan.

Näyttää olevan niin, ettei ole ollut suuria, jaloja aatteita, joita ei olisi Venäjällä käytetty pahan välikappaleina. Eikä tietysti vain Venäjällä. »Älä tapa!» »Rakasta lähimmäistäsi!» Kristus ja Neitsyt Maria ovat kaikuneet sotahuudoissa monilla taistelukentillä ihmiskunnan historian aikana. Hyvin tunnetaan konkistadorien ja uudisasukkaiden Amerikan alkuperäisasukkaiden keskuudessa harjoittama käännytystyö, tämä miekoilla ja luodeilla harjoitettu »kristillinen armeliaisuus». Huonommin tunnetaan ortodoksisten »konkistadorien» suorittama kansanmurha Siperian alkuperäisväestön keskuudessa. Aito, kaunistelematon historia Venäjän valtakunnan toimeenpanemasta Siperian »kristillisestä» asuttamisesta joutuu vielä odottamaan ilmestymistään. Kommunismin aave on tappanut vielä enemmän ihmisiä kautta maailman kuin uskonnolliset konfliktit. Kansallisvaltioaate ja patriotismi ovat johtaneet lukemattomiin sotiin, ja mieletön taistelu alueiden hallinnasta ei ole laantunut 2000-luvullakaan.

Ionesco loi *Sarvikuonoissaan* mallin Hollywoodin suurmenestyksille kuvaamalla, miten aatteet tartuttavat ihmiset ja tekevät heistä petoja. Ihmiskunta on elänyt tässä »blockbusterissa» jo sukupolvien ajan; aatteet vain ovat esiintyneet eri nimillä mutta tähänneet aina korkeaan, jaloon päämäärään: hyvän taisteluun

pahaa vastaan. Ja näistä kauniista sanoista tulee yhä uudelleen ja uudelleen väkivallan, sotien ja murhien lähde. Näyttää siltä, että minun maanmieheni ovat olleet erityisen usein alttiina tälle sarvikuonotaudille. Ja me venäläiset olemme tietenkin aina olleet »hyvän» puolella. Kaikkein jaloimpien aatteiden siemenet lankeavat maassani hyvin lannoitettuun maaperään ja tuottavat runsaan, verekkään sadon.

Ylevät aatteet seuraavat toinen toistaan – luonto ei siedä tyhjyyttä. *Natura abhorret vacuum.*

Pascal oli Tolstoille kaikkein tärkeimpiä kirjailijoita; tätä hän siteeraa alinomaa »Lukupiirissään». Blaise Pascal kirjoitti ihmissielussa olevasta tyhjyydestä, että tämä tyhjiö on »jumalanmukainen». Tämä kosminen onkalo on meissä jokaisessa niin suuri, ettei sitä Pascalin mukaan voi täyttää millään muulla kuin Jumalalla itsellään. Tolstoi yritti täyttää tuon tyhjiön omalla tolstoilaisella jumalallaan. Hänen pakenemisensa kotoaan ennen kuolemaansa on pikemminkin todiste siitä, ettei hänen yrityksensä onnistunut.

Maallisessa luonnossa ei ole aatteita. Samoin kuin ulkoavaruuden oliot tieteiselokuvissa, ne ilmaantuvat Pascalin kosmisesta tyhjyydestä ja tunkeutuvat ihmissieluihin. Suuret aatteet elävät ihmisissä ja lisääntyvät kaikkein kauneimpien sanojen avulla, mutta valitettavasti ne käyttävät ravinnokseen myös vihaa, verta ja kuolemaa. Me olemme nähneet, miten yrittäessä toteuttaa kaikkein jaloimpia aatteita niiden kauniista sanoista koostuva värikäs höyhenys putoaa pois ja taistelu ihanteiden puolesta muuttuu tosielämässä nopeasti taisteluksi vallasta ja selviytymisestä. Pelkään pahoin, ettei Venäjällä ole jäljellä ainoatakaan aatetta, ei kaikkein jalointakaan, jota ei olisi häväisty ja raiskattu.

Ennen kuin jaloista aatteista tulee totta, ne elävät kirjoissa, kirjallisuudessa. Aatteiden taistelussa sanat ovat aseita. Tämän vuoksi kirjoja kielletään ja poltetaan. Aatteet voivat tuoda ihmiset kaduille, johtaa heidät taisteluun, eikä enää pelkin sanoin vaan asein.

Venäläisen kirjallisuuden parhaat kirjat ovat kutsuneet ja kutsuvat uudistamaan maailmaa ihmisrakkauden ja ihmisarvon kunnioittamisen periaatteiden pohjalta, mutta yritykset rakentaa maahan vapaa demokraattinen yhteiskunta ovat johtaneet vain uuteen tyranniaan. Onko venäläisessä kirjallisuudessa jotain vialla?

Marina Tsvetajevalla on runoelma »Rotanpyytäjä». Aiheeltaan se toistaa tuttua tarinaa Hamelnin pillipiiparista, mutta tulkinta on hänen omansa, »tsvetajevalainen»: rotat ja pormestari ovat jokapäiväisen elämän symboleja, meidän paheidemme symboleja, ne symboloivat elämän todellisten arvojen vierautta. Rotanpyytäjä on runouden vertauskuva. »Arkkipäivä ei pidä lupaustaan Runoudelle, Runous kostaa...»

Runous kostaa.

Venäjän »kirjallisuuskeskeisyys» on neuvostoaikojen myytti. Kirjallisuuden tehtävä on vapauttaa tietoisuus dogmeista, opettaa ajattelemaan kriittisesti, selittää, mitä merkitsee ihmisarvo. Neuvostokirjallisuuden tehtävänä oli kasvattaa kuuliaisia orjia, jotka ovat »uskollisia puolueelle ja hallitukselle» ja osaavat, omat ajatuksensa tukahduttaen, ylistää äänekkäästi ylhäältä annettua valtaa. Neuvostoaikana ilmestyneet miljoonapainokset palauttivat miljoonille ihmisille vallankumouksenedellisen patriarkaalisen tietoisuuden: tsaari tietää paremmin, milloin meidän on elettävä ja milloin kuoltava. Putinin Venäjää asuttavat ne samat ihmiset, jotka ovat varttuneet Stalinin rakentamassa imperiumissa.

Vapaa kirjallisuus on diktatuurin vastapooli. Jokaisen diktatuurin ideana on, että diktaattorin luoma maailma on muuttumaton, elämän on pysyttävä paikallaan, hallitusvalta ei saa joutua alttiiksi millekään muutoksille, saati niiden uhkaamaksi. Vallan haltijat eivät kaipaa idealisteja ja arvojen kumoajia vaan kuuliaisista »äänestäjiä».

Sivistyksellinen kuilu nykyaikaisen ihmiskunnan ja henkisesti keskiajalle jämähtäneen Venäjän väestön välillä voidaan ylittää vain kulttuurin ja koulutuksen avulla; ne ovat välttämättömiä apuvälineitä muutettaessa heimotietoisuus yksilötietoisuudeksi, minkä estämiseksi hallitusvalta tekee kaikkensa.

Vallanpitäjät puolustautuvat kaikin voimin suurilta aatteilta, jotka kutsuvat muutokseen, ja kiihkeiltä »maailmanparantajilta». Vallitsevan järjestyksen itsesäilytysvaisto hyödyntää tässä taistelussa kaikkia käytettävissä olevia keinoja, ennen kaikkea sivistyslaitoksia, kouluja, sillä niissähän nuoriin istutetaan yhteiskunnalliset arvot ja käyttäytymismallit. Tässä mielessä ovat kirjallisuuden oppitunnit erityisen tärkeitä. Jos kirjoissa pesivät vapaudenrakkauden aatteet, on tehtävä kaikki, jotta lapset kokisivat kirjallisuuden ikäväksi ja vastenmieliseksi. Useimmat neuvostoaikaiset opettajat pärjäsivät tässä hyvin. Myös jälkineuvostoliittolaiset ovat pärjänneet. Ne, joita ei ole opetettu ajattelemaan kriittisesti, eivät pysty opettamaan sitä toisille.

Koulusivistyksen ytimenä minun maassani on totuttaminen banaaliuteen, kyynisyyteen ja sovinnaisuuteen. Koulu hukuttaa puhtaan nuoren sielun korkeat ihanteet jo pieninä, niin kuin kissanpojat. Ainoa »suuri» aate, jonka kuuluu täyttää venäläisten koululaisten ja tulevien sotilaiden sielussa oleva kosminen onkalo, on rakkaus kotimaata ja tsaaria kohtaan ja valmius antaa henkensä isänmaan puolesta (lue: vallassa olevien puolesta).

Nämä vallassa olijat tarvitsevat kirjallisuutta »isänmaallisen kasvatuksen» välineeksi.

Oikea kirjallisuus on jotain muuta.

Maailmankirjallisuus on väline tärkeimmän inhimillisen vallankumouksen valmistelemiseksi: sen että siirrytään heimotietoisuudesta yksilötietoisuuteen, »meihin» liuenneesta »minusta» jokaisen omaan vastuuseen valinnasta hyvän ja pahan välillä, ei oman kansan ja valtion näkemyksen mukaan vaan kunkin omantunnon mukaan. Tie ihmisarvon tiedostamiseen voi käydä vain kulttuurin kautta. Kirjallisuus, runous, taide – siinä on tie itsensä, oman olemassaolonsa merkityksen löytämiseen ja ymmärtämiseen. Tsvetajevalainen käsite »Runous» – juuri se tekee ihmisestä yksilön. Tämän vuoksi vapaa kirjallisuus, joka opettaa kriittistä ajattelua, on aina ollut venäläisen hallitusvalan vihollinen.

Vuosisatoja ovat vallanpitäjät pitäneet väestöä panttivankina. Sukupolvesta toiseen on ihmisissä kasvatettu »Tukholmasyndroomaa»: jos valtiovaltaa kohtaan osoittaa rakkautta, on siitä apua selviytymisessä. Vaiti pysyminen on selviytymisstrategia. Tätä kansan vaitioloa vastaan voidaan asettaa vain sana. Juuri tämän vuoksi runoilija ei Venäjällä ole pelkkä runoilija eikä kirjallisuus pelkkää kirjallisuutta. Juuri tämän vuoksi valtiotalta on aina pyrkinyt tukahduttamaan kulttuurin tai pitämään sitä pilkkanaan. Kunnioittamalla venäläisiä klassikoita monilukuisilla muistomerkeillä neuvostovalta halusi luoda itselleen humanismin ja oikeamielisyyden julkisivun. »Puškin on kaikemme!» kajahti vuonna 1937 puhujalavoilta, joilla pelosta vapisevat pyövelit istuivat. »Me puolustamme Puškiniamme ukrainalaisilta fasisteilta!» me kuulemme nyt hävitettyjen ukrainalaiskaupunkien taustalta.

Tie nykyiseen kauheaan tilanteeseen on kulkenut Dostojevskin ja Bulgakovin, Nabokovin ja Brodskyn, Ahmatovan ja Platonovin julkaisukieltojen, Nikolai Gumiljovin ja Isaak Babelin teloitusten, Marina Tsvetajevan ja Perets Markišin tragedioiden, Osip Mandelstamin ja Daniil Harmsin murhien sekä Pasternakin ja Solženitsynin vainojen kautta. Tie tähän sotaan on kulkenut vuosisatojen halki, kautta kulttuurin epätoivoisen ja yhä uudelleen hävityn taistelun rikollista valtiovaltaa vastaan.

Orjista syntyy diktatuuri, ja diktatuuri synnyttää orjia – tästä noidankehästä on vain yksi väylä ulos: valistuksen, kulttuurin, tsvetajevalaisen »Runouden» kautta. Jos tätä väylää ei etsitä vaan annetaan rikollisvaltion tehdä tietoisuuden uudistamisen, sen dogmeista vapauttamisen välineestä ajattelun orjuuttamisen väline, »Runous on kostava». Silloin koittaa katastrofi, jossa me olemme mukana, silloin väestö tukee tsaarinsa sotaa koko maailmaa vastaan.

Kun sota alkaa, kirjallisuus kärsii aina tappion. Kirjat ovat voimattomia tykkejä ja ohjuksia vastaan. Kaikki minun kirjani, samoin kuin kollegoideni parinakymmenenä viime vuotena kirjoittamat kirjat, eivät kyenneet torjumaan tätä tragediää, jonka keskellä me nyt olemme. Kun käydään sotaa, tarvitaan ammuksia, ei romaaneja.

Tämä sota alkoi Krimin liittämisestä, se on jatkunut kymmenen vuotta ja, niin katkeraa kuin se onkin, jatkuu yhä. Kaikki haluavat rauhaa, mutta tässä sodassa voidaan saada rauha vain kun maani hallitus joutuu häviölle. Ajatelkaapa itse: kaksi taistelee toisiaan vastaan miekoin. Toinen heittää miekan pois ja ojentaa käden vastustajalle. Ojennettu käsi hakataan poikki. Venäjän hallitsijat ymmärtävät vain voiman kieltä. Ja vain hyökkääjän hävitessä voi koittaa rauha.

Ukrainan ja Venäjän välille on nyt auennut ammottava kuilu, joka on täynnä kuolemaa, tuskaa ja vihaa. Ja jokaisen asuintaloon osuvan ohjuksen myötä se kuilu kasvaa entisestään.

Mutta kaikki sodat loppuvat ennemmin tai myöhemmin. Ja silloin tulevat kulttuuri ja kirjallisuus tarpeeseen. Ennemmin tai myöhemmin tämän kuilun ylitse on rakennettava silta. Luultavasti sitä ei rakenna vielä meidän sukupolvemme vaan seuraava, tai se joka tulee seuraavan sukupolven jälkeen. Ja ensimmäisenä sitä siltaa tulee rakentamaan kulttuuriväki, kirjailijat, taiteilijat, muusikot. Tätä tulevaa siltaa varten on tärkeää säilyttää venäläisen kulttuurin arvo tällä hetkellä. Juuri tätä varten tarvitaan kirjallisuutta – jotta arvokkaan tulevaisuuden olisi mahdollista koittaa.

Mihail Šiškin

Putinin musta aukko

MUISTAN, MITEN lapsena luin aikuisten tiedelehdestä avaruuden mustista aukoista ja miten minua alkoi silloin pelottaa. Ajatus, että meidän maailmankaikkeutemme imeytyy näihin universumissa oleviin repeämiin, ei antanut minulle rauhaa, ennen kuin lopulta käsitin, että se kaikki tapahtuu niin kaukana ettei yllä meihin saakka.

Mutta nyt tässä aivan lähellä on meidän maailmaamme revennyt musta aukko. Ja se on alkanut imeä sisäänsä taloja, teitä, autoja, lentokoneita, ihmisiä ja kokonaisia maita. Tähän mustaan aukkoon ovat jo suistuneet Venäjä ja Ukraina. Silmiemme edessä se imee nyt sisäänsä koko Eurooppaa.

Tämä universumissa oleva aukko on erään hyvin yksinäisen, vanhenevan ihmisen sielu. Tämä musta aukko on hänen pelkonsa.

Televisiokuvat, joihin oli tallentunut Saddam Husseinin, Hosni Mubarakin ja Muammar Gaddafin loppu, olivat hänelle kohtalon viestejä kaukaisista maista. Satojentuhansien moskvalaisten protestit, jotka pilasivat vallananastajalta virkaanastujaisten ilon, merkitsivät lähestyvän vaaran signaalia. Janukovytsin häpeällinen pako laukaisi hälytyssireenin: jos kerran ukrainalaiset onnistuivat karkottamaan oman rosvojoukkonsa, sitä esimerkkiä saattaisi veljeskansakin noudattaa. Itsensäilytysvaisto alkoi toimia välittömästi. Jokaisen diktatuurin

pelastamiseen pätee sama resepti: on luotava vihollisia. Tarvi-
taan sota. Sotatila on hallitusvallalle elämän eliksiiriä. Isänmaal-
lisessa hurmiossa maan väestö samastuu »kansanjohtajaansa»,
ja kaikki tyytymättömät voidaan leimata »kansanpettureiksi».

Aivan silmissä Venäjän televisio on muuttunut ajanviete- ja
tyhmistämisvälineestä joukkotuhoaseeksi. Journalisteista on
tullut erikoisjoukkoja, kenties kaikkein tärkeimpiä, tärkeämpiä
kuin strategiset ohjukset. Zombeiksi muuttuneen kansakunnan
vioittuneissa aivoissa on rakentunut tilattu maailmankuva: län-
nen tahtoa toteuttavat »ukrofasistit» käyvät sotaa »venäläisen
maailman» hävittämiseksi.

»Krimillä ei ole venäläisiä sotilaita», ilmoitettiin keväällä
koko maailmalle vinon hymyn kera. Lännessä ei voitu ymmär-
tää: miten hän voi valehdella noin röyhkeästi kansalleen päin
naamaa? Mutta kansalaiset eivät pitäneet sitä valheena: me
täällä omien kesken kyllä ymmärrämme kaiken, eikä vihollisen
pettäminen ole pahe vaan hyve. Miten ylpästi sitten tunnustet-
tiinkaan: »Krimillä tosiaankin oli venäläisiä sotilaita»!

Olemme palanneet neuvostoaikaan, totaalisen valheen ai-
kaan. Vallanpitäjät ovat uudestaan solmineet kansalaisten kanssa
»yhteiskuntasopimuksen», jonka mukaisesti me elimme vuosi-
kymmenien ajan: me tiedämme, että me valehtelemme ja te va-
lehtelette, ja me jatkamme valehtelua selviytyäksemme hengissä.
Tämän *contract socialin* hengessä on varttunut monta sukupol-
vea. Sitä valhetta ei edes voi sanoa paheeksi – siihen oli tiivisty-
nyt elämänvoima, selviytymisen mahti. Jotta ihminen selviytyi-
si hengissä vankilassa, hänellä on oltava tiettyjä ominaisuuksia,
tietynlainen henkinen rakenne. Vallanpitäjät pelkäsivät kansaan-
sa ja valehtelivat siksi. Kansalaiset osallistuivat valheeseen, kos-
ka he pelkäsivät vallanpitäjiä. Valhe on väkivallalle ja pelolle ra-
kennetun yhteiskunnan keino pysyä pystyssä.

Mutta väkivalta ja pelko eivät yksin riitä selittämään sellaista kaikenkattavaa valhetta.

Minkä tähden Ukrainasta Venäjälle jalattomana palanneen laskuvarjojääkäriin isä kirjoittaa Facebookissa: »Poikani on sotilas, hän oli täyttämässä käskyä, ja huolimatta siitä mitä hänelle sitten tapahtuikin, hän teki oikein ja minä olen ylpeä hänestä»? Inhimillinen tietoisuus torjuu ajatuksen, että oma poika oli lähtenyt tappamaan veljeskansaa eikä ollut päätenyt raajarikoksi puolustaessaan isänmaataan todellisilta vihollisilta vaan sen vuoksi, että harmaa eversti pelkää mielettömästi menettävänsä valtansa hänen valtaistuintaan piirittävien varasjoukkioiden ambitoiden vuoksi. Miten sen voisi tunnustaa, että juuri sinun maasi, sinun isänmaasi on hyökkääjä, että oma poikasi on fasisti? Onhan isänmaa aina hyvän puolella. Tämän vuoksi on niin, että kun Putin valehtelee maalleen päin silmiä, kaikki tietävät että hän valehtelee, ja hän itse tietää että kaikki tietävät, mutta hänen äänestäjäkuntansa yhtyy siihen valheeseen.

Valehdellessaan länsimaisille poliitikoille röyhkeästi päin naamaa Putin seuraa sangen kiinnostuneena ja suorastaan mielissään heidän reaktioitaan, nautiskelee heidän hämillisyydestään ja neuvottomuudestaan. Hän haluaa, että Kiova palaisi polvillaan, kuten tuhlaajapoika, imperiumin isälliseen syleilyyn. Hän on varma, että Eurooppa kihisee nyt suuttumuksesta mutta rauhoittuu, kunhan Ukraina on luovutettu veljellisesti hyväksikäytettäväksi. Hän esittää lännelle liittymistä valheen yhteiskuntasopimukseen. On vain sanottava: Putin on rauhanrakentaja, ja myönnettävä hänen »rauhanrakennussuunnitelmansa» kaikkiin kohtiin.

Länsimaiden Venäjään kohdistamiin pakotteisiin sisältyy arka toive, että taloudelliset vaikeudet herättäisivät venäläisissä tyytymättömyyttä hallitusvaltaansa kohtaan ja antaisivat sysäyksen

aktiiviseen protestointiin. Se toive on kuitenkin turha. Tunnettu venäläinen sananlasku sanoo: »Lyö omia, jotta vieraat pelkäsivät.» On mahdotonta kuvitella, että Berliinissä tai Pariisissa annettaisiin asetus, joka kieltäisi saman tien elintarvikkeiden tuonnin. Suuttumuksen hyökky räjäyttäisi maan jo samana päivänä. Mutta Venäjällä sellainen asetus vain korotti hallitsijan muutenkin ylen korkeaa arvostusta. Putin tietää hyvin eron oman valtansa ja Euroopan demokratioiden vallan välillä. Demokraattiset hallitukset kantavat äänestäjiensä edessä vastuuta ihmisistä ja heidän tulevaisuudestaan, mutta diktatuurissa vastuu merkitsee vain käskyjen täyttämistä. Jokainen diktaattori toivoo kuolemattomuutta, ja koska se ei ole mahdollista, hän on valmis kiskomaan mukaansa mustaan aukkoon ne joita hän halveksii. Ja hän halveksii kaikkia, niin omia kuin vieraitakin.

Putin tietää, että länsi ei pysty ylittämään sitä rajaviivaa, jonka hän itse on jo kauan sitten jättänyt taakseen. Se raja on valmius aloittaa sota. Ihmismielelle on vaikeaa siirtyä sodanjälkeisestä ajasta sotaa edeltävään aikaan. Venäjän joukkotiedotusterrorin välineet ovat auttaneet venäläisiä ottamaan tämän askelen. Ei siinä kyllin – Venäjä on jo sodassa. Julistamattomassa sodassa länttä vastaan. Ukrainasta on jo lähetetty Venäjän kaupunkeihin kaatuneiden venäläissotilaiden arkuja. Eurooppa on jäänyt psykologisesti jälkeen, se löhöilee yhä rennossa sodanedellisessä maailmassa.

Eurooppalaiset eivät ole valmistautuneet nyt koittaneeseen uuteen todellisuuteen. Antakaa meidän elää rauhassa! Antakaa meille sitä mitä ennenkin: työpaikkoja, kaasua, rauhaa! Ei mitään asetoimituksia Ukrainaan! Ydinaseiden aikakaudella ei pidä ryhtyä sotilaalliseen yhteenottoon jonkin Mariupolin vuoksi! Ei kai maailman pidä suistua katastrofin sen tähden että Ukraina haluaa Eurooppaan? Amerikkalaiset ne haluavat mei-

dän riitaantuvan venäläisten kanssa! Tämä on kokonaan Amerikan imperialistien ja Euroopan byrokraattien syytä! Miksi pitää olla pakotteita, jos ne osuvat meihin itseemme? Ranskalaisethan ovat jo lähdössä kaduille protestoimaan »Yhdysvaltain sanelua vastaan, joka pakottaa Ranskan kieltäytymään toimittamasta Mistraleja Venäjälle». Moskova vain valvoo Ukrainassa omia etujaan! Ja ehkäpä Kiova tosiaankin on nyt fasistien vallassa? Ehkä Maidan oli aluksi kansannousu, mutta sitten natsijuntta kaappasi vallan. Miksi me siinä tapauksessa tukisimme heitä ja riitaantuisimme Venäjän kanssa? Putin tarjoaa rauhaa! Me haluamme rauhaa!

Putin laskelmoi tähän tapaan: on todennäköisempää että länsimaiden kansalaiset, jotka ovat säikähtäneet talousvaikeuksia ja sodan mahdollisuutta, valitsevat itselleen uuden hallituksen ja vaihtavat Putinin viholliset myöntyväisempiin poliitikkoihin kuin että venäläiset lähtevät osoittamaan mieltä taloussotkujen ja ruoan hinnannousun takia.

Putin on ehdottanut Euroopalle omaa yhteiskuntasopimustaan. Ja jokainen ihminen, joka on valmis liittymään siihen, kasvattaa mustaa aukkoa entisestään.

Meidän on tajuttava: sodanjälkeinen Eurooppa on muuttunut sotaa edeltäväksi.

VENÄJÄN VALLAN JA VASTARINNAN MONET KASVOT

Mihail Šiškinin uusi esseekokoelma jatkaa Venäjän kansan ja valtaapitävien sokeiden pisteiden valaisemista.

**Miten on selitettävissä,
että lukuisat venäläiset tukevat oman
valtionsa rikoksia ja lähtevät kuuliaisesti
sotaan surmaamaan ukrainalaisia?**

**Missä on pahan Venäjän valtion
ja hyvän Venäjän kansan välinen raja?**

**Entä vieläkö koittaa se suuri hetki,
jolloin Venäjä palaa ihmisyyteen?**

Šiškin pohtii, mikä merkitys taiteella ja kirjallisuudella voi olla tyrannian vastustamisessa, ja kirjoittaa muun muassa Putinin sielunmaisemasta, natseja vastustaneen Thomas Mannin ajankohtaisuudesta, Venäjän hallitusvallan suhteesta taiteeseen sekä Venäjän ortodoksikirkon roolista sodan oikeuttajana.

www.wsoy.fi

01.59

ISBN 978-951-0-50632-5

